

'Torben Nielsen'

af fhv. overbibliotekar Torben Nielsen

Slægt og herkomst

Jeg blev født den 3. november 1918 på det yderste Frederiksberg, der betænkeligt nærmer sig Nørrebro. Min far var dengang nylig ansat i det blomstrende firma Nielsen og Winther, hvor han i 1919 blev kontorchef, hvad han forblev indtil firmaet bukkede under, dybest set måske på grund af tabet af det russiske marked, men definitivt i forbindelse med verdenskrisen. Han forblev i firmaets tjeneste til likvidationens afslutning i 1933, da han stiftede en egen forretning som grosserer i værktøj og værktøjsmaskiner; han førte den frem til en smuk position og blev selv med årene en holden mand.

Begge mine forældre: Alfred Victor Nielsen og Astrid Frederikke, født Engelbrechtsen, var født i 1888, og jeg havde den lykke at beholde dem langt hen i livet; min mor døde i 1976 og min far først i 1980, endnu åndelig intakt. De kom begge fra jævne kår: min mors forældre var indvandret fra Lolland og Nordsjælland og drev hørkramforretning på Frederiksberg; min farfar var maskinarbejder på Eickhoffs fabrik på Vesterbro, og både han og min farmor var indfødte københavnere, men også min farfars far var indvandret fra Nordsjælland, medens min farmor var af københavnsk håndværkerslægt. Jeg plejer at drille jyder med at jeg skal seks generationer tilbage i mine forfædre, inden jeg træffer på en af deres landsmænd.

Af mine oldeforældre husker jeg fra min tidligere barndom min mormors mor; langt over de 90 står hun for min erindring som en lille væver kone med et rapt lollandsk mål, og det fyldte mig med ærefrygt, at hun havde levet under 6 konger; hun var født under Frederik VI, i 1828. Når jeg tænker på dette og mindes min farfars fortællinger om sine vandreår i Europa i 1870'erne (hvorefter han blev forlovet med min farmor, da han fulgte hende hjem fra festen i Tivoli i anledning af 75-årsdagen for slaget på Reden) synes jeg, at jeg har fået et tidsperspektiv forærende til personlig afbenyttelse.

Første biblioteksår

Straks efter examen begyndte jeg som lærerkandidat ved Vestre Borgerdyd hos den frygtede E. Borup Jensen. Jeg havde imidlertid nytte af, at jeg i flere år havde undervist (gratis!) ved "Frederik Barfods Skole", så jeg var ikke uvant med at stige op på et kateder, og frygten for Borup Jensen gik snart over; jeg kom tværtimod i et udmærket forhold til ham, et forhold, der befæstedes, da vi i hans sidste år blev censorkolleger ved universitetet. Jeg var helt beredt til at blive ved gymnasieskolen, men da det pludselig viste sig, at jeg kunde få en meget beskedent ansættelse ved Landbohøjskolens bibliotek, sprang jeg til - biblioteksgerningen havde altid stået for mig som det højst ønskelige, og jeg nikker genkendende til Julius Clausens udtryk i hans erindringer: "Det var jo det jeg saa gerne vilde: at glide ind i Bøgenes Verden, at blive en Slags litterær Regissør i Videnskabens Kongerige".

Nu er det jo ikke ligefrem den mest tillokkende videnskab at regissere, men meget lærte jeg, først og fremmest bibliotekshåndværket, som er og bliver et fag in its own rights, meget tydeligt illustreret ved den omstændighed, at bibliotekets chef, den fine æstetiker Max Lobedanz, ex professo beskæftigede sig med litteratur om kunstig insemination og ensilage. Men alligevel: da chancen bød sig for et lige så ussel lønnet job ved Det kongelige Bibliotek, tøvede jeg ikke, og efter 10 måneders "læretid" begyndte jeg på Det kongelige Bibliotek den 1. marts 1946.

Om Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets historie i årene 1927-1979 har jeg netop skrevet et kapitel i Universitetets jubilæumsskrift, og da jeg har været medkombattant i størsteparten af denne periode og har kendt de fleste af aktørene, er fremstillingen vel nok trods tilstræbt objektivitet farvet af mine egne erfaringer; jeg skal i denne sammenhæng begrænse mig til nogle personlige indtryk.

Efter Carl S. Petersens konservative periode var Svend Dahl tiltrådt som chef med titlen rigsbibliotekar i 1943, men havde på grund af forholdene ikke kunnet iværksætte de mange reformer, han gik svanger med. Biblioteket havde således stort set det samme præg som en menneskealder tidligere; det var naturligvis et stort bibliotek i sammenligning med det jeg kom fra, men det kunde dog - i modsætning til idag - overskues. Særafdelingerne var ikke de autonome størrelser, som de er idag, og det varede ikke længe, førend jeg kunne bevæge mig hjemmefant overalt; det gjaldt blot om at udvise fornøden nysgerrighed. Foruden denne nysgerrighed foregik uddannelsen til trial and error-metoden; andet gaves ikke, og det fungerede forøvrigt godt nok. Gode ældre kolleger tog sig venligt af den nyankomne; mange kunde nævnes, men lad mig begrænse mig til nogle få:

Den, der først lærte mig Det kongelige Biblioteks rutiner og dermed dets tradition - thi disse ord var på den tid nærmest synonyme - var frk. Christiane Roed-Müller. Hun havde været Carl C. Petersens højt betroede medarbejder, og det lykkedes ham kort før sin afgang at få hende udnævnt til bibliotekar, skønt hun ikke havde bestået nogen embedseksamen; forøvrigt sluttede hun sin karriere som overbibliotekar ved Udenlandske afdeling. Hun var en nøgtern arbejder, økonomiserende med sin tid, men hendes velvilje og påskønnelse, når man slap heldigt fra en eller anden operation, var ikke til at tage fejl af. Hendes viden om det gamle bibliotek var legendarisk, og hun repræsenterede på fremragende vis den førindustrielle generation i biblioteket.

En endnu ikke formaliseret, men dog klar position som afdelingsleder indtog Richard Paulli på Danske afdeling. Jeg fik aldrig mit arbejde der, men færdedes der gerne, når lejlighed bød sig. Hans fortrolighed med især den ældre danske litteratur var enestående, og dertil kom, at han - der var i familie med xylograf Hendriksen var en stor kender af boghistorie og bogæstetik. Da jeg senere blev leder af et bibliotek, hvis styrke ikke mindst ligger indenfor den ældre danske litteratur, opdagede jeg for alvor, hvor meget jeg havde lært af Paulli. Kendskabet til boghåndværk var noget, der af hans generation, den foregående og den følgende, opfattedes som en naturlig del af bibliotekarens udrustning, men desværre synes denne opfattelse at være forsvunden; i to nysudkomne festskrifter til "bogmænd" er det bedrøveligt få bibliotekarnavne, man finder på tabula gratulatoria.

Min hu stod imidlertid i første række til "regissørvirksomheden", for atter at hentyde til Julius Clausen. I udlånet regerede den elskelige, men skarpt-tænkende og ingenlunde facile filosof Valdemar Hansen. Vi mødtes blandt andet i en fælles tilbøjelighed for det franske og delte også interesser for Finland, hvor Valdemar Hansen havde en fortid som huslærer, og da han afgik i 1951, kom jeg til at overtage hans plads som udlånsinspektør, en post jeg bestred i 6 år. Dengang var det endnu en af bibliotekets videnskabelige embedsmænd, der stod ved skranken; udlånet var ikke større, end man kunde følge hver enkelt bog og hver enkelt låner, en omstændighed, der gav dette arbejde en ganske særlig tilfredsstillelse. I de år efter krigen, hvor det internationale lånesamarbejde blomstrede op igen, blev jeg ikke mindst grebet af denne side af virksomheden, der lagde grunden til mange års aktivitet indenfor den internationale biblioteksorganisation IFLA, hvor jeg fra 1966 til 1972 var formand for kommissionen for internationale lån.

Disse år ved Det kongelige Bibliotek var en brydningstid, hvor meget nyt kom frem, dog uden at fortrænge traditionerne. Som Fontanes Stechlin holder jeg for, at man bør elske den gamle, men leve med i det nye, men som

årene går, må jeg nok erkende, at det første led i sammensætningen får stigende vægt.

Fransk Mellemspil

I 1957 var det Danmarks tur til at besætte posten som skandinavisk bibliotekar ved Bibliothèque Sainte-Geneviève i Paris. En enestående institution og en enestående chance, som imidlertid forbausende få føler sig tiltrukket af, hvad det så kan skyldes. Ganske vist tøvede jeg lidt, da jeg netop opholdt mig på et stipendium i Norge, hvor jeg var gået i gang med en afhandling om Christen Pram, men min kone tøvede ikke, og det hjalp på beslutningen, som vi visselig ikke fortrød.

Frankrig har ord for at være et ret så lukket land for udlændinge, og mange kan leve der i årevis uden at overskride en franskmands tærskel. Denne ikke sjældne erfaring blev imidlertid ikke vor, og jeg tror, det især skyldes to omstændigheder: Den ene, at vi i høj grad optrådte som familie i et land, hvor familien spiller en stor rolle; den anden, at vi ikke kom til at bo i et område, der i særlig grad er beboet af udlændinge, men i en jævnere forstad, hvor vi levede på fransk blandt franskmænd. Børnene gik i almindelig fransk skole; den har ikke noget godt ry på sig i Danmark, men de klarede sig godt, og for den noget flegmatiske Jakob betød den en inspiration til at gøre en indsats, som han kom til at savne efter hjemkomsten til Danmark. Børnene tilegnede sig sproget i den grad, at de ofte talte det indbyrdes, og de glemte det ikke; naturligvis taler de det ikke med samme aisance som da de var små, men det volder dem intet besvær.

Min kone befandt sig vel som fransk husmoder og jeg som do. bibliotekar. Fransk biblioteksvæsen står jo heller ikke højt i dansk bevidsthed, hvor alting helst skal komme fra England eller Amerika eller til nød fra Sverige for at blive accepteret. Men jeg lærte, at det bygger på forudsætninger, der er så forskellige fra de hjemlige, at det nødvendigvis må måles med en anden alen og når man så tog den i brug, viste det sig, at man udmærket kunde lære noget der også. I det hele taget har skæbnen, tilfældet eller hvad man nu vil, gjort, at jeg i faglig henseende har været mere rettet mod kontinentet, selvom vi da også har gjort nyttige erfaringer i England - og nu i efteråret i Amerika - både på det faglige og det almene plan.

Bibliothèque Nordique - med undertitlen: Fonds fenno-scandinave de la Bibliothèque Sainte-Geneviève - er et bibliotek noget udenfor det sædvanlige. Opstået ved en historisk tilfældighed er det måske den største samling skandinavisk litteratur udenfor Norden, indeholdende litteratur om alle em-

ner vedrørende Norden, også naturvidenskab og medicin. Der kommer alle slags mennesker, der søger oplysning om Norden, både på det videnskabelige og det almenoplysende plan, og der kommer au pair-piger, der vil rekreere sig med hjemlige aviser og blade. Trods bogbestandens omfang - vel ca. 120.000 bind - er det ret intime forhold, der muliggør, at man virkelig kan tage sig af den enkelte besøgende, hvad der er overordentlig tilfredsstillende.

Forbindelsen med Norden samles i le comité de patronage, hvori hvert af Nordens lande er repræsenteret; den danske repræsentant i min tid var chefen for Udvekslingsinstituttet, overbibliotekar K. Schmidt-Phiseldeck. Jeg var vel bekendt med ham i forvejen; han markerede sig kraftigt i den hjemlige biblioteksdebat, et initiativrigt og uroligt hoved, blev efterhånden - dog vist ikke udelukkende ved egen skyld - en varg i veum, og han afgik med pension før tiden. Han hørte til oppositionsmændenes race, men havde på den anden side så mange positive egenskaber, der for de fleste forblev ukendte eller uopdyrkede; fra min første tid på Det kongelige Bibliotek viste han mig stor velvilje og det gode forhold bestod til hans død - i hans sidste år sad vi sammen i bestyrelsen for Alliance Française i Holte.

Jeg har nu den fornøjelse at sidde på hans plads og dermed også den hvert år i maj at rejse til komitéens årsmøde i Paris - en rimelig betaling for arbejdet med at bestyre den danske statsbevilling til bibliotekets bogkøb.

Som bibliotekar ved Bibliothèque Nordique havde jeg den fordel at være ret fortrolig med ikke blot Danmarks, men også de øvrige landes kultur, vel også på grund af historiske tilfældigheder, og det fører mig over til

Det nordiske

Da jeg var syv år, tilbragte jeg min første ferie i Sverige, og jeg lærte mig hurtigt at beherske svensk i skrift og tale, en færdighed jeg siden har beholdt. I min studietid læste jeg vel lige så meget svensk som dansk, og det faldt hurtigt naturligt, at jeg så mig om efter et svensk emne som speciale, og da min interesse indenfor litteraturen lå mere i det historiske end i det rent æstetiske, fandt jeg et spændende område i den finlandssvenske hvor det historiske, det sproglige og det litterære i så høj grad er flettet ind i hinanden. Det trak med sig, at jeg gav mig til at læse noget finsk, og selvom jeg ingenlunde vil prale af at beherske sproget, kan jeg dog klare mig på et elementært plan - ved et par akademiske lejligheder har jeg også drevet det til at holde festtaler på det så fremmede, men fascinerende sprog. Men også Norge kom til at spille en rolle, da Lis Jacobsen (i 1949 var det vist)

opfordrede mig til at indtræde i samarbejde med Francis Bull og Øyvind Anker om udgivelsen af Bjørnsons brevveksling med danske, et arbejde, der kom til at strække sig - med afbrydelser - over det meste af 25 år. Arbejdet var i sig selv meget givende, og den dag i dag er jeg og min familie forbundet i et trofast venskab med Øyvind Anker - med Oehlenschlägers ord om Pram "en fyrig nordmand, fuld af ånd og hjerte".

Nordisk samarbejde i dets officielle former har jeg trods naturlig sympati aldrig været blandet op i - og da slet ikke i den akavede nordisme, der fik vind i sejlene, fordi nogle ikke kunde lide EF. Selvfølgelig finder jeg det umiddelbart fjollet, at der ikke på det felt har kunnet realiseres mere end der faktisk er blevet gjort, men erfaringen har jo vist, at den snævrere nationale interesse altid har været stærkest; man vil nok være skandinav, men ikke hvis det koster noget. Min egen nordisme er derfor af forholdsvis privat karakter, og jeg er ganske enig med Sandemose, der på spørgsmålet om hvem han anså for den betydeligste norske forfatter svarede: Eyvind Johnson. Nyt spørgsmål: Men han er jo svensk!? Sandemose: Ja, og hvad så?

Det kongelige Bibliotek igen

I sommeren 1960 var jeg så tilbage igen. Ikke så lidt var forandret, personalet og hele virksomheden var vokset, udlånet var omorganiseret, og jeg måtte finde andre virkefelter. Det blev i begyndelsen til lidt af en blandet forestilling af diverse opgaver, som man havde gemt til mig, men især kom jeg til at beskæftige mig med accessionen, hvad der var meget lærerigt, ikke mindst for en kommende biblioteksleder (hvad jeg naturligvis ikke kunde vide, at jeg var). Men samtidig fik jeg også gjort en extratur i det pædagogiske. En af mine gamle studiefæller, lektor Inga Ludvigsen, skulde have to års orlov og spurgte, om jeg kunde tage et par klasser for hende på Zahles skole. Jeg følte mig lidt "unsettled" og havde ikke noget imod at prøve - og det blev en meget positiv oplevelse. Kort efter kom rektor Preben Kirkegaard fra Biblioteksskolen med et tilbud om et halvtids lektorat, og selvom det var ved at være for meget af det gode, fik jeg dog stykket et skema sammen, så det ene kunde passes og det andet ikke forsømmes. Jeg fortrød ikke, at jeg trods betænkelighed sagde ja til Biblioteksskolen, jeg beholdt lektoratet i 5 år og fortsatte andre 5 år som timelærer. Skolen var dengang ret ny og af begrænset omfang. Alle kendte alle og vi trak alle på samme hammel under rektors ledelse; har var og er immervæk en af de relativt få i den danske biblioteksbranche, der går i en passende størrelse fodtøj. Det var meget inspirerende år, og jeg var til tider stærkt fristet til at sadle over til

skolen; imidlertid, når jeg ser, hvilken myretue med nævn og råd o.s.v den siden har udviklet sig til, fortryder jeg dog ikke, at jeg i den sidste ende blev, hvor jeg var.

I disse år skete den departementalisering af Det kongelige Bibliotek, som med den store vækst var blevet nødvendig. Det betød også, at der oprettedes et antal afdelingslederstillinger, som jeg naturligvis aspirerede til, når lejlighed gaves. De første par gange var der ikke bid, men i tredje eller fjerde omgang lykkedes det, og den 1. april 1965 tiltrådte jeg posten som førstebibliotekar ved Nationalbibliografisk afdeling, der gav mulighed for at fylde rammen ud ved personlige initiativer, og det var tilfredsstillende at være rykket op i de ledendes rækker, selv om jeg ikke så længe forinden var kommet tilbage til mit kære publikum, denne gang som inspektør på læsesalen.

Både før og senere har jeg beskæftiget mig med forskelligt bibliografisk arbejde, og det har været tilfredsstillende i den forstand, at det altid giver tilfredsstillelse at frembringe noget af umiddelbar nyttevirkning. Men jeg måtte dog tilstå for mig selv, at udsigten til at fylde min næste tyve år med at producere og redigere bibliografier ikke fik min sjæl til at svulme, og inderst inde følte jeg min daværende stilling som et intermezzo, der vel kunne vare nogle år, men ikke bestandigt. Intermezzoet blev dog kortere, end jeg havde ventet.

Jeg husker datoen: den 26. april 1965. Den daværende overbibliotekar Topsøe-Jensen ved Universitetsbibliotekets 1. afdeling ringede og fortalte mig, at han samme dag havde indgivet sin afskedsbegæring; det lå i luften, at han gerne så mig som afløser. Tanken var også mig både nær og kær, men der fulgte på dato halvandet år, inden der faldt en afgørelse i sagen - og da til min fordel. Hvad der medførte denne ekstremt lange sagsbehandling skal jeg lade være usagt; jeg kan ane momenter, men ved ingenting og har aldrig forsket i sagen. Det var mig nok, at jeg, lidt medtaget af mange måneders uvished, rygtter o.s.v., den 26. oktober 1966 fik udnævnelsen til overbibliotekar fra 1. november.

Universitetsbibliotekets 1. Afdeling

kunde jeg fortælle meget om, men det vilde sprænge denne lille fremstillings rammer; måske bliver der engang lejlighed til det. Her skal jeg først og fremmest udtrykke min følelse af at være nået frem til målet og forsøge at forklare hvorfor.

Både dets fortid, nutid og mulige fremtid havde tiltalende sider. Som institution er det det eneste danske bibliotek, der har sine rødder i middelal-

deren - selvom hele den gamle bogbestand gik tabt ved branden i 1728. I nutiden står det ganske vist i skygge, både af Universitetsbibliotekets 2. Afdeling, der er hovedfagbibliotek for naturvidenskaberne, og af Det kongelige Bibliotek, der er hovedfagbibliotek for humaniora, og det har siden 1926 måttet nøjes med at være, hvad den store biblioteksbetænkning kaldte et "orienteringsbibliotek" for det humanistiske område. Det var således blevet forsat i væksten, men havde derved bevaret en håndterlig størrelse og kunde drives på traditionel håndværksmæssig vis; det højere administrative skoleridt, der efterhånden var blevet nødvendigt ved de store biblioteker, følte jeg hverken tilbøjelighed eller synderlig evne for. Men jeg ville gerne trække det ud af skyggen ved at finde udadvendte opgaver, som det i kraft af den ikke rige men ganske velplejede bogbestand havde mulighed for at løse. Det var noget, der kunne overskues og alligevel byde på opgaver; som min forgænger i den tilsvarende situation udtrykte det: at få sit eget, ikke store, men smukke skib at føre.

Jeg havde allerede tidligere været inde på tanken om, at det i højere grad burde trække studenterne til sig, som nu i en sådan grad invaderede Det kongelige Bibliotek, at det blev til ulempe for de forskere, der har dette bibliotek som deres nødvendige arbejdssted, altså sådanne, der fx arbejder med håndskrifter eller med stærkt specialiseret udenlandsk litteratur.

Da det besluttedes, at det humanistiske fakultet for den største dels vedkommende skulde udflyttes til et område foran på Amager, blev det samtidig besluttet, at der foruden institutbibliotekerne skulde etableres et centralt bibliotek omtrent med disse samleområder: den grundlæggende litteratur for de repræsenterede fags område; den aktuelle studielitteratur i et afpasset antal eksemplarer; fagenes hovedtidsskrifter; tværvidenskabelige bøger og tidskrifter, der ikke kunde forventes anskaffet på de enkelte institutter; og endelig et bibliografisk apparat, der sammen med en bogformidlingstjeneste kunde afbøde den ubekvemmelighed, at det nye universitetsområde befandt sig på nogen afstand af hovedstadens øvrige forskningsbiblioteker.

Planlægning og indretning foretoges i godt og nært samarbejde med universitetets bygningsplanlægning og arkitekter, og den 17. januar 1978 åbnedes "Universitetsbiblioteket 1. afdeling, Filial Amager" for publikum; en del af lokalerne kunde dog først tages i brug et år senere, og endnu (oktober 1989) må filialbiblioteket karakteriseres som værende under opbygning - det gælder både bogbestand og katalogapparat, medens den daglige drift er kommet ind i en fast og sikker rutine.

Alt dette er naturligvis ikke problemfrit; et overordnet problem for bibliotekets leder er, at personalets enkelte medlemmer føler sig knyttet til den ene eller den anden af bibliotekets afdelinger, og sans comparaison føler jeg mig

til tider som kolossen på Rhodos, der står med et ben på hver side af havneløbet. Det kan give problemer, men jeg bør ikke klage: jeg har dog haft mulighed for at lade mine tanker antage synlig skikkelse.

Hvad biblioteket angår, har jeg fremfor alt to ønsker, som jeg kunde ønske opfyldt inden min afgang: Det ene er, at de mange ufuldkommentheder, der endnu præger biblioteket på Amager, må blive afhjulpet og at de to afdelinger vil kunne opnå at virke sammen som tandhjul i en velsmurt maskine; det andet, at en plan til fuldendelse af restaureringen af Herholdts bygning, som jeg har udkastet sammen med husets arkitekt, vil kunne realiseres; den står ganske vist i en anmærkning på finansloven, men i disse hårde tider er det vel begrænset, hvad der kan udledes deraf.

Jeg er nu i en alder, hvor mine kommende funktionsår kan tælles på to hænder. Nogle ser hen til afgangens med lettelse, andre med bekymring. Min egen holdning kan jeg illustrere med et ordskifte, der forefaldt ved bibliotekets udmærkede kustode Milwertz' 60-årsdag. Sammen med bibliotekets næstkommanderende, førstebibliotekar Palsbo, aflagde jeg ham et besøg, og han nævnte, at han på grund af svigtende helbred nok ikke holdt så længe endnu. Jeg sagde omtrent således: For mit vedkommende kan jeg ikke klage på helbredet - højst på en generende glemsomhed nu og da. Der er dage, hvor sager og mennesker driller og man mest har lyst til at blæse det hele et stykke, men så kommer der andre, hvor alt går det som det skal, og jeg siger til mig selv: De slipper sågu ikke af med mig før tjenestemandens loven kræver det eller de må bære mig ud. Den nogenlunde jævnaldrende Palsbo så med et langt blik på mig og sagde: Har du det også sådan?

Anden virksomhed

kan man forsåvidt slå op i Kraks den blå, og jeg skal ikke remse op. Jeg har haft megen glæde af at være med til at stifte Oehlenschläger-Selskabet og har vel også gjort nogen nytte i den sammenhæng, siden man i foråret 1980 valgte mig til dets formand. Skulde jeg imidlertid pege et enkelt forhold udenfor min embedsgerning må det nok blive den tilknytning til Det danske Sprog- og Litteraturselskab, der som nævnt går tilbage til 1949 eller 1950; jeg har også nævnt den vigtigste af de udgivelser, jeg har været delagtig i. Hvad jeg især kan takke selskabet for, er at det har givet mig mulighed for videnskabelig beskæftigelse med mit fag. Som så mange har jeg haft planer og drømme om større videnskabelige arbejder, men biblioteksvirksomheden har lagt så meget beslag på tid og kræfter, at det er begrænset, hvad jeg har kunnet udrette derudover. At forestå videnskabelige tekststudgaver er imid-

lertid et arbejde, der meget vel kan forenes med biblioteksarbejdet, ja det er en oplagt fordel, at man i sådan forbindelse kan benytte et stort bibliotek uden formaliteter, kan færdes deri som i sin egen bogsamling. Det er efter min mening meget væsentligt for en bibliotekar, at han bruger af sit eget bibliotek; han lærer det derved at kende på en mere intim måde, end hvis han "kun" bruger det til at betjene andre med. Det forhindrer, at det bibliotekstekniske - hvad der så let kan ske især i en tid hvor mekaniseringen står på dagsordenen - tillægges en overdreven egenværdi.

Virksomheden for litteraturselskabet - af hvis bestyrelse jeg for tiden er medlem - og virksomheden som censor i dansk ved universiteterne har ydet et vigtigt bidrag til at holde åbent vand omkring mig. Jeg føler endnu ikke, at jeg har overlevet mig selv, selvom jeg vedkender mig konservative tilbøjeligheder; men hvis jeg slægter mine forældre på, som opnåede en alder af henholdsvis 88 og 91, gør jeg det jo nok en dag, men det vil jeg tage med sindsro. Der er nok at se tilbage på, og jeg mindes et ord af min norske ven og kollega, riksbibliotekar Gerhard Munthe, der efter et biblioteksmøde ytrede: "Nå har vi talt så meget om bibliotekernes fremtid - får vi ikke snart et møde, der vi kan tale om fortiden, det er meget morsommere!"

PUNKTUM skulde det egentlig have været. Men det netop citerede kaldte Ingemann frem fra baghovedet:

See frem, men ei tilbage! - Hvad Hjertet attraaer,
Maaskee dog engang under Solen du naaer.

Det er nok lidt optimistisk, når man har flere planer end der kan nås "under Solen"; men det er vel bedst således: stadig at have noget foran sig, som gerne skulde nås, ikke at føle sig overflødig.

I 35 år har den samme kone holdt mig ud, og det endda i den grad, at hun i moden alder har begivet sig ind på biblioteksbanen, hvad der i det mindste for mig har været en stor stimulans. Og i lige så mange år har jeg holdt biblioteksvæsenet ud og er endnu ikke blevet træt af det.

Selvfølgelig er livet ikke lutter lagkage, der er meget, man kunde ønske usagt eller ugjort, der er daglige småærgelser, som ingen undgår, men tager jeg afstandsbrillerne på og ser henover mine snart 62 år, må jeg i dette øjeblik, hvor jeg sidder ved min fars skrivebord i min oldefars stol, erkende, at "du makt för liv och år" har behandlet mig nådigt.